

WAT IS ER TOCH ALLEMAAL GEBEURD MET ARJEN LUBACH

Jarenlang wachtte presentator/schrijver *Arjen Lubach* op iets, al wist hij niet precies op wat. Toen bleek het al gearriveerd.

Toen Arjen Lubach (Lutjegast, 1979) nog geen presentator van een satirische nieuwsshow was, nog geen romanschrijver, muziekproducent, Top 40-zanger en Slimste Mens, maar gewoon een dolende Groninger student, zoekend naar de zin van het leven, was hij taxi-chauffeur. Met een beetje fantasie kun je dat als voorbode zien van alle creatieve uitpattingen die zouden volgen. Bij elke passagier die instapte, mat Lubach zichzelf een nieuw personage aan. Nu eens was hij een Ier op doorreis, dan weer een hartstochtelijke Spaanse muzikant. En er was meer vermaak: 'Er was een dement vrouwtje dat ik elke week in de taxi kreeg. Elke rit maakte ze dezelfde observaties op exact dezelfde momenten. Dus op een gegeven moment maakte ik die, vlak voordat zij iets kon zeggen. "Goh, wat een mooie huizen daar, ziet u dat?" "O ja, prachtig, wat goed dat u dat ook opvalt!"'

Wat flauw, zeg.

— 'Ja, vreselijk natuurlijk, maar ja, je moet wat.'

Waarom werd je taxichauffeur?

— 'Ik was net vroegtijdig gestopt met mijn studie. Ik moest geld verdienen, maar wilde voorkomen dat ik zou blijven hangen in een bijbaantje. Daarom wilde ik iets doen waar ik bang voor was en taxi rijden leek me doodeng. Ik had nog maar net mijn rijbewijs en zou in een nieuwe Mercedes rijden die niet van mij was. Maar het was me vooral om de mensen te doen: elke keer nieuwe mensen met wie je moet praten – klootzakken misschien ook wel. Het bleek vooral gewoon saai. Om dat te bestrijden verzoonde ik die personages.'

Je begon daarna een tweede en een derde studie, die je ook niet afmaakte. Studeerde je omdat het van je werd verwacht?

— 'Ja. Studeren was zo vanzelfsprekend, dat ik het ook maar deed. Ik begon met Romaanse talen en culturen, totdat ik merkte dat mijn klasgenoten Spaanse vlaggen

'Humor is weer een ambacht geworden. Alleen een raar hoedje op Mark Rutte fotoshoppen, is niet genoeg meer'

door RENS LIEMAN

Pak van **Dolce & Gabbana** prijs op aanvraag
Overhemd van **Dolce & Gabbana** prijs op aanvraag
Stropdas van **Dolce & Gabbana** prijs op aanvraag
Pochet van **The English Hatter** € 29,95
Sokken van **Falke** € 13,50
Schoenen van **Gucci** € 595
Hoed van **The English Hatter** € 79

Jasje van Hugo Boss € 749
Overhemd van Filippa K € 95
Stropdas van Hugo Boss € 74,95
Pochet van The English Hatter € 29,95

arjen lubach
-87-

'Als ik dit *opfuck*, ga ik nergens anders meer een *late night* krijgen'

en zo boven hun bed hadden hangen. Ik zag die hele studie meer als een taalcursusje, een weg naar een propedeuse, zodat ik een studie internationale betrekkingen kon beginnen. Daarna heb ik Zweeds en filosofie gestudeerd, maar het was meer de tijd doorkomen.'

De tijd doorkomen tot wat?

— 'Ik wachtte op iets. Op iemand, op een ontmoeting, een reis; ik wist ook niet wat precies. Daarom ging ik er ook niet actief naar op zoek, maar ik was ervan overtuigd dat het zou komen.'

Esquire spreekt Lubach voorafgaand aan het tweede seizoen van het door de VPRO uitgezonden *Zondag met Lubach*. Lubach is schrijver en presentator van het programma. Naar Amerikaans voorbeeld neemt hij het Nederlandse nieuws op satirische wijze door, goed in pak en achter een nieuwsdesk. Dat pak was belangrijk. 'De stylist vroeg nog of ik niet liever een meer Nederlandse stijl wilde, een blazer met T-shirt, maar dat vond ik zo'n slappe middenweg. Goed pak, goede das en vooral goede schoenen.' Vandaag draagt hij een zwarte longsleeve op een spijkerbroek, en een driedagenbaard. De molen van *Zondag met Lubach* draait nog niet, Lubach kan nog 'zondigen': afspreken met vrienden, uitslapen tot negen uur en in plaats van twee, vier biertjes drinken. Straks zondert hij zich weer af van vrienden en verleidingen.

Vóór het eerste seizoen maakte Lubach een rondje langs Amerikaanse satirische nieuwsshow's. De kunst afkijken. In interviews temperde hij daarna keer op keer de verwachtingen voor zijn eigen Nederlandse uitvoering. Er zou te weinig budget zijn om het net zo goed te doen als Jon Stewart, Stephen Colbert of John Oliver, de grootheden in dit genre. Toch werd het eerste seizoen meteen een succes, getuige de vier- en vijfsterrenrecensies in de kranten.

Vond je het zelf ook een succes?

— 'We zijn heel blij met hoe het is gegaan. De kijkeijfers kunnen beter, maar de recensies en reacties waren goed. Dus ja, wij zien het wel als een succes, zeker gezien de middelen en de verwachtingen. Aan de andere kant: Stephen Colbert stopte in november na ruim duizend uitzendingen. Wij hebben er tot op heden acht gemaakt.'

Op welk moment voelde jij dat het goed zat?

— 'Na de derde aflevering schreef NRC-recensent Hans Beerekamp: het programma "staat als een huis". Toen waren we echt trots, al dachten we op dat moment nog helemaal niet in termen van lukken en mislukken. Eerder: er moet nog een *graphicje* gerenderd worden.'

Je trok je dus wel wat aan van recensies en reacties.

— 'Natuurlijk. We maken dit niet voor onszelf. Iedereen die op een podium staat, met z'n hoofd op tv komt, met z'n boek in de boekhandel ligt, hoopt dat er een wereld buiten is die daar iets mee kan.'

Ben jij de baas?

— 'Ja, ik ben de baas. Er is natuurlijk een eindredacteur, een heel goede zelfs, maar het is mijn hoofd in beeld, mijn naam in de titel, mijn reputatie, mijn kans – mijn enige kans. Als ik het *opfuck*, ga ik nergens anders meer een *late night* krijgen.'

Speelde dat ook allemaal door je hoofd voordat je eraan begon?

— 'Het is wel eng, ja. Maar ik mag er niet te onzeker over zijn. Als ik namelijk al niet in mijzelf geloof en niet in deze opzet, dan gaat niemand het doen.'

Dat is de rationele kijk.

— 'Voor de eerste opname stond ik gerust ook wel te trillen achter het gordijn. Maar dat heb ik ook altijd in het theater. De angst is gewoon nooit zo groot geweest dat ik het vertrouwen verloor.'

Je werkte hiervoor ook mee aan De Nieuwste Show. Dat mislukte, zoals veel satire op de Nederlandse televisie is mislukt. Waarom is het zo moeilijk?

— 'Kijk eens naar het medialandschap in Amerika: nieuwszenders zijn ingericht op een gebeurtenis als 9/11. Vierentwintig uur per dag nieuws. Maar als er geen ramp of verkiezing is, moet die zendtijd ook gevuld worden. Daarom zijn omroepen gaan polariseren. En als de een van Obama houdt en de ander hem haat, gaan mensen rare dingen zeggen, waar een satirische nieuwsshow iets mee kan. Wij hebben dat niet. Zelfs de politiek is hier niet gepolariseerd. Er blijft natuurlijk genoeg nieuws over om iets mee te doen, maar je moet het in andere dingen zoeken. In een nieuwtje over zorgverzekeringen, bijvoorbeeld. Het is gebleken dat we daar ook mensen om kunnen laten lachen.'

In het eerste seizoen van *Zondag met Lubach* zorgde het drone-filmpje bij het Torentje (gefilmd in Madurodam, bleek later) voor ophef en een onderzoek van de RVD, een tirade over homeopathie kreeg online veel bijval, het zorgverzekeringen-item werd genoemd in de Tweede Kamer. Minder massaal geliked, maar zeker geestig: de *homemade* video waarin Lubach een Q&A doet met twitteraars ('Hoe wil je dat je kinderen je later zien?' – 'Als hun vader.').

Enige roem had Lubach bij aanvang van het programma al. Hij nam samen met vriendin Janine Abbring het nummer *Jelle* op, een parodie op Eminems *Stan*, hij verzorgde met Edo Schoonbeek wekelijks *Koefnoens* 'rapservice' en hij maakte samen met Schoonbeek en Pieter Jouke Lucky TV-filmpjes avant la lettre met Buro Renkema.

Wat is de huidige staat van de Nederlandse humor?

— 'Iedereen is komiek geworden. Dat komt omdat iedereen kan produceren en verspreiden. Na een grote nieuwsgebeurtenis gaan er vijfhonderd mensen met Photoshop aan de slag. De kans is groot dat daar vijf leuke grappen tussen zitten die viraal gaan. Prima. De eerste *batch* grappen is dan al op het internet gemaakt. Wij moeten dieper gaan, in de tweede laag komen. Wat dat is? Nog grappiger zijn, maar vooral: origineler. Humor is weer een ambacht geworden. Het "kunnen" alleen, een raar hoedje op Mark Rutte fotoshoppen is niet genoeg meer.'

Bij die eerste batch grappen zitten veel foto- en videofucks?

— 'Ja. Grappig eigenlijk. Want dat deden we jaren geleden al met Buro Renkema. Toen was het écht nieuw. Een culthit.'

'Wij atheïsten hebben maar één leven, dat maakt dit leven des te belangrijker'

Wanneer wist je dat je grappig was?

— 'Dat is geleidelijk gegaan, en eigenlijk kan ik nog steeds niet geloven dat ik daar mijn geld mee verdien. Maar ik denk dat ik op school wel door begon te krijgen dat ik grappig was. In de brugklas, toen ik een satirisch liedje schreef over mijn leraar Latijn, of zoiets, ik weet niet eens meer waar het over ging, maar de walkman met het liedje erop ging de hele klas door. Maar ja, er waren wel meer mensen grappig in de klas. Toen ik ging studeren, wist ik ook nog niet dat humor mijn roeping was. Dat besepte ik pas toen ik dat liedje met Janine maakte.'

Jelle, de zogenaamd Friese parodie op Stan van Eminem. Het wordt je doorbraak genoemd.

— 'Het stomme is dat als je er nu naar luistert, je toch denkt: gut gut, was dit het nu helemaal? Het is natuurlijk niet zozeer mijn artistieke doorbraak als wel een bewijs dat ik met een grappig liedje, met humor, ergens zou kunnen komen. Dat had ik daarvoor nog niet door. Ik wist niet eens dat er een kleinkunstacademie was – had ik eigenlijk best naartoe gewild.'

Hoe is Jelle tot stand gekomen?

— 'Ik reed met Janine in haar kleine Peugeotje naar Kopenhagen. Ze had maar één cd in de auto, die van Eminem, met *Stan* erop. Nadat we dat nummer honderd keer gehoord hadden, begon ik het woordelijk mee te rappen en zij de tekst van Dido te zingen. Een week later moest ik iets afzeggen wat ik met Janine had afgesproken en heb ik mij rappend op de melodie van *Stan* verontschuldigd. Op haar initiatief hebben we wat later, bij haar thuis met een fles wijn, in één avond die parodie gemaakt.'

Janine vertelde dat jullie van de opbrengsten van dat nummer 'goed geleefd' hebben.

— 'Een platenlabel bracht het uit en het nummer kwam in de Top 40. Daarmee kwamen de optredens: de *Hitkrantdag*, *Bob's Saloon*, *Koffietijd*... Vijfduizend gulden voor twintig minuten, soms drie optredens op een avond. Plus de vijftigduizend gulden voorschot die we van de platenmaatschappij hadden gekregen. Allemaal voor iets wat we in een avond met een Blokker-microfoontje en CoolEdit hadden opgenomen. Het was zulke onzin, dat we dat geld ook niet meer serieus konden nemen. Dus pakten we taxi's als we ergens naartoe moesten, sliepen we in dure hotels en

Pak van **Dolce & Gabbana** prijs op aanvraag
Overhemd van **Dolce & Gabbana** prijs op aanvraag
Stropdas van **Dolce & Gabbana** prijs op aanvraag
Schoenen van **Santoni** € 595
Sokken van **Falke** € 13,50

Overhemd van **Filippa K** € 95
Stropdas van **Dolce & Gabbana** prijs op aanvraag

'Het is wel eng, ja. Maar ik mag er niet te onzeker over zijn'

betaalden we etentjes met vrienden. Flessen wijn laten aanrukken? Ja hoor, pinnen, hop.'

Jelle was, zonder dat hij het zich realiseerde, datgene waar op Lubach had zitten wachten. Hij begon cabaret te maken met de improvisatiegroep Op Sterk Water en verhuisde naar Hilversum, omdat hij bij de radio wilde werken – het leek hem 'de beste eerste stap om dat voor elkaar te krijgen'. Drie maanden later werd hij sidekick van Claudia de Breij, later bij Giel Beelen. Met Tim Kamps (opererend als 'trio') begon Lubach in 2009 *Het Monica da Silva Trio*, een theatervoorstelling vol improvisatie en komische liedjes (youtube bijvoorbeeld eens *Philip Freriks ik ben je bitch niet*). Tussendoor werkte hij aan romans; Lubach schrijft al sinds zijn studententijd. Zijn debuutroman *Mensen die ik ken die mijn moeder hebben gekend* werd in 2006 uitgeven. Daarna volgde *Bastaardsuiker* en het veelgeprezen *Magnus*, dat in 2012 werd bekroond met de publieksprijs van de Dioraphte Jongerenliteratuur Prijs. In 2013 verscheen zijn eerste thriller: *IV*.

Wat is de charme van schrijven?

— 'Nou, in elk geval niet naar jezelf kijken en denken [Lubach zet zware stem op]: "Zo, daar zit-ie dan. De schrijver. Z'n boek te schrijven." Dat werkt niet en zo is het niet. De charme is dat schrijven voor mij een manier is om met de werkelijkheid om te gaan. Dit gaat zweverig klinken, maar de wereld is zo groot en indrukwekkend – letterlijk – dat ik het bijna niet kan vatten tot iets draaglijks. Als ik schrijf, creëer ik een wereld die ik wel kan vatten en waar ik invloed op heb. Dat vind ik er prettig aan.'

In *Magnus* wil hoofdpersoon Merlijn liever aan de zijlijn toekijken dan deelnemen aan de wereld. Jij ook?

— 'Zo heb ik mij wel lang gevoeld, ja. Vooral in mijn studententijd.'

Was dat niet ook de periode dat je van het geloof viel?

— 'Dat is in fases gebeurd en het duurde wel een poosje. Eerst ga je twijfelen, dan moet je jezelf overtuigen, het je vader vertellen, realiseren dat het leven zinloos is, daarmee leren omgaan... Het begon al op mijn dertiende. Een paar jaar later werd ik fan van Jim Morrison en Nirvana, liet ik mijn haar groeien, speelde ik gitaar en wilde ik het liefst elke dag dronken zijn. Op je negentiende merk je dan dat dat het ook niet helemaal is, en begin je te studeren. Ik begon filosofen te lezen en te bouwen aan wat ik wel belangrijk vond.'

Namelijk?

— 'Dat je er binnen dat zinloze leven best een aardig leven van kunt maken, maar dat je dat zelf in de hand hebt. Wij atheïsten hebben maar één leven, dat maakt dit leven des te belangrijker.'

Is het redelijk om te veronderstellen dat het overlijden van je moeder iets met die nieuwe levensvragen te maken had?

— 'Het heeft iets in gang gezet. Versneld, misschien. Sommige vragen zijn eerder beantwoord, maar ik denk dat de vragen sowieso gekomen waren. Ik was dertien toen mijn moeder overleed, dat is ook een leeftijd waarop je de wereld begint te leren kennen. Je gaat

naar de middelbare school, in mijn geval naar de grote stad, je kijkt naar het gewone journaal en niet meer naar het jeugdjournaal, je ziet meer kwaad in de wereld... [Lubach gaat rechtop zitten. De voeten zullen straks weer op de stoel voor hem rusten, maar nu even niet.] Dan ga je je afvragen wat de mensen die vermoord worden, misdaan hebben. Wat mijn familie misdaan heeft. Of die miljarden mensen die iets anders geloven ook *doomed* zijn. Waarom God niets aan het kwaad doet dat jij op tv ziet, terwijl Hij toch alles weet en alles kan en niets dan goeds in zich heeft. Argumenten gaan niet meer op dat Hij nu eenmaal niet al het kwaad kan bestrijden (maar dan is Hij niet almachtig!) of dat Hij ons aan het testen is (maar dan is Hij niet alwetend, want als Hij alles al over ons weet, hoeft Hij ons niet te testen).

Nou, dat allemaal maalde toen door mijn hoofd. Zuivere, logische inconsistenties die de huidige vorm van christelijk geloof al bijna onmogelijk maken, ridicuul. Een atheïst als ik heeft ook genoeg vragen over hoe de wereld in elkaar steekt, maar ik vul ze niet in met een godsbeeld dat tweeduizend jaar geleden is ontstaan toen de wereld nog donker was en we niks wisten. Ik snap niet dat mensen met wie je een bepaalde logica deelt over zaken als de zwaartekracht en hoe de zon opkomt en weer ondergaat, dat die dan die heel grote stap nemen naar geloven in een god.'

Je broer zei in de *Volkscrant* dat je ten aanzien van religie kwader bent geworden, na het overlijden van je moeder. Bedoelt hij dit?

— 'Ja, dat zei hij, hè? Ik weet het niet. Ik denk dat hij inderdaad op mijn agressieve, autistische benadering van dit onderwerp doelt. Je kunt een debat over het geloof voeren met zalvende argumenten of je zoekt de confrontatie, zoals ik. Ik word net als ieder ander kwaad over wat er in Parijs is gebeurd, of hoe een moordende IS-strijder in naam van een of ander godsbeeld levens verwoest, maar ik ben dan zo'n principiële klootzaak die verdergaat en zegt dat alle vormen van religie verwerpelijk zijn.'

Dus, dat', besluit Lubach. Hij zucht. Niet omdat hij moe is, eerder om weer terug te schakelen naar een normaal gesprektempo. Hij mag dan liever toeschouwer zijn dan deelnemer, hij doet wel degelijk mee aan de wereld. Soms wordt hij daaraan herinnert, als hij onrustig wordt om iets banaals als een retweet, 'want ook ik wil gewoon geretweet worden'. Hij doet mee, alleen was het alleen maar omdat hij zoveel produceert in zoveel verschillende disciplines. Die hebben weliswaar allemaal iets met elkaar te maken (de grootste gemeenschappelijke deler: taal), ze nemen stuk voor stuk ook tijd in beslag. Hij was al begonnen aan een nieuw boek, maar heeft het schrijfproces is even gestaakt, omdat *Zondag met Lubach* weer begint. Het is niet erg, hij pakt het later wel weer op. Kiezen wil hij niet. Waarom zou hij ook, als hij zo goed is in wat hij doet.

Je vader had weinig vertrouwen in je schrijfbambitie.

Hoe kijkt hij nu naar je?

— 'Heel trots. Hij had wel gelijk, je brood verdienen met schrijven is erg moeilijk. Maar nu hij me dit allemaal ziet doen, zegt hij: "Jeetje, jongen, wat is er toch allemaal gebeurd."'

Jasje van Gucci € 1550
Overhemd van Tommy Hilfiger € 99,90
Stropdas van Hermès € 150